

FISCALITAT

Històries d'impostos a Catalunya: Malena, la Reina del Polo

Opinió

JORDI GALÍ
ECONOMISTA.
CREI, UPF I BSE

Us presentem la Malena C. Com cada dimarts a aquesta hora, està dinant amb tres amigues de tota la vida al restaurant d'un club de la Diagonal alta. La Malena passa bona part del seu temps al club, jugant a pàdel, fent el líptica al gimnàs o fent petar la xerrada al bar. N'és sòcia des que va néixer i coneix i saluda tothom. Des de fa anys és la presidenta del comitè d'activitats socials. Molts la coneixen com la Reina del Polo.

Avui us parlarem d'un aspecte menys glamurós de la vida de la Malena: la seva fiscalitat. A grans trets, amb valors aproximats i sense entrar en gaires detalls.

El patrimoni de la Malena està fortament concentrat en participacions de Patrimonial Collserola SL, el hòlding que aglutina els diferents negocis de la família. La Malena controla el 10% del capital de l'entitat. La resta està en mans dels seus germans i cosins. Tots ells constitueixen la tercera generació d'un petit imperi que té el seu origen en un taller de fabricació de detergents muntat per l'avi després de la guerra. El hòlding esmentat, per la seva banda, té la totalitat de les accions de la principal empresa del grup, Collserola Detergentes SA, així com de diferents filials amb activitats diverses, entre les quals destaca, per volum d'actius, Collserola Inmuebles SA.

La Malena és directora de comunicacions del grup familiar i com a tal percep un sou de 150.000 euros. A la pràctica aquest càrrec l'ocupa poques hores a la setmana, ja que, com diu ella, té un director adjunt que "és un crac". La seva principal font d'ingressos, però, són els dividends del hòlding. Tot i que per raons fiscals aquest distribueix una fracció petita dels seus beneficis, l'any passat els dividends li van representar uns ingressos de 250.000 euros, una xifra que no varia gaire any a any com a resultat d'una política deliberada de dividends estables per part de l'empresa. La declaració d'aquests dos ingressos (sou i dividends) de la Malena va suposar-li una quota a pagar de 117.000

euros en concepte d'IRPF, un 29% dels seus ingressos.

D'altra banda, la Malena va haver de declarar un patrimoni de 40 milions d'euros, que gairebé tot corresponia a la valoració de les seves participacions en el hòlding familiar. Una valoració que, per cert, s'obté seguint unes regles que sovint generen un valor per sota de mercat que és difícil de conèixer. El pis de Pedralbes i la casa de Llafranc són propietat de la immobiliària familiar i, per tant, no consten a la declaració. Després d'una inspecció per part de l'Agència Tributària de Catalunya fa uns anys, la Malena ara paga a l'empresa un lloguer (molt ajustat!) per l'ús d'aquestes propietats. Tot i haver fet la declaració de l'impost de patrimoni correctament, l'any passat la Malena no va haver de pagar res en concepte d'aquest impost (ni del nou impost sobre les grans fortunes), ja que, d'acord amb la llei, les participacions en societats controlades per un grup familiar estan exemptes de l'impost, i els estalvis de la Malena en dipòsits i fons d'inversió no arribaven al mínim exempt de 500.000 euros.

Els mesos de confinament durant la pandèmia van resultar molt durs per a un "animal social" com la Malena. Durant un episodi depressiu, i aconsellada per un amic de la família, va anar a la consulta del Dr. Maurici P., un dels psiquiatres més prestigiosos del país (vegeu l'ARA del 2 de març del 2024). Doctor per Harvard i amb molts anys d'experiència com a investigador als Estats Units, el Maurici va tornar a Catalunya fa una dècada, després que un dels hospitals capdavanters del país li fes una oferta. Per poder complementar el sou de l'hospital, que era una petita part del que cobrava als EUA, va decidir obrir una consulta privada. La seva feina l'apassiona i, entre una cosa i l'altra, el Maurici va acabar treballant més de 60 hores a la setmana. L'any 2023 els seus ingressos, fruit de les dues activitats, van ser de 280.000 euros. A més, el Maurici va tenir unes rendes de capital de 20.000 euros, el gruix de les quals provenen del lloguer d'un pis. Per tant, els seus ingressos totals van ser de 300.000 euros, tres quartes parts dels de la Malena. La declaració d'IRPF del Maurici va generar una quota a pagar de 125.000 euros, gairebé un 42% dels seus ingressos.

Condicions
Els hòldings familiars gaudeixen de privilegis fiscals extrems

Política
Qualsevol injustícia en fiscalitat té com a únics culpables els que han fet les lleis

Catalunya
És un purgatori per als professionals amb rendes i patrimonis alts

El patrimoni del Maurici, fruit majoritàriament de l'estalvi acumulat durant anys, és de 4 milions, una desena part del de la Malena. Està distribuït entre dipòsits bancaris, fons d'inversió i tres immobles, un dels quals té llogat. L'última declaració de l'impost de patrimoni va generar una quota a pagar de 36.000 euros. Per tant, el Maurici va pagar en concepte d'IRPF i patrimoni un total de 161.000 euros, un 53% dels seus ingressos.

Com pot ser que el Maurici, amb uns ingressos anuals i un patrimoni molt inferiors als de la Malena, pagués l'any passat més IRPF i més patrimoni, tant en percentatge com en termes absoluts? I que passi el mateix any rere any? Qualsevol persona raonable que conegui aquesta situació la consideraria un escàndol i una injustícia monumental. Per què es produeix? L'explicació immediata (no la de fons) és doble: 1) les rendes del capital tenen un tipus de gravamen molt inferior a les rendes del treball (la meitat, *grosso modo*) i 2) les participacions en societats controlades per un grup familiar –la forma més comuna en què es materialitza el patrimoni de les grans fortunes– gaudeixen d'uns privilegis fiscals extrems.

Però l'escàndol i la injustícia no s'acaben aquí. Si el Maurici morís avui i deixés en herència el seu patrimoni de 4 milions a parts iguals als seus dos fills, cadascun hauria de pagar 323.000 euros en concepte d'impost de successions, un 16% de la quantitat heretada. En el cas dels dos fills de la Malena la quantitat a pagar per cadascun seria de 217.000

euros, un 1% de la quantitat heretada. Com pot ser que els fills del Maurici hagin de pagar més successions que els fills de la Malena, quan la quantitat heretada pels primers és una dècima part de la dels segons? L'explicació, un cop més, és senzilla: les participacions en societats familiars gaudeixen d'una reducció del 95% de la base imposable de successions. Per tant, a efectes de l'impost de successions, els 20 milions heretats es converteixen en... 1 milió.

En les condicions actuals Catalunya és, si no un infern, com a mínim un purgatori per als professionals amb rendes i patrimonis alts. Específicament, l'impost de patrimoni –un impost inexistent a tots els altres països de la Unió Europea– té tipus de gravamen tan alts que acaben anul·lant qualsevol rendibilitat positiva dels estalvis. Per a les grans fortunes, en canvi, el règim fiscal català és molt favorable, com ho és a tot el territori de l'Estat. En l'exemple de més amunt tant el Maurici com la Malena han complert religiosament les seves obligacions fiscals. Qualsevol injustícia en el seu tracte fiscal té com a únics culpables els polítics que han fet les lleis. Algú hauria d'escriure un llibre detallant les decisions que al llarg dels anys han portat a aquesta situació. Mentre aquest llibre no s'escriu, permetin-me que aventuri quines serien algunes de les seves conclusions:

1) La capacitat del poder econòmic per capturar el poder polític és immensa. A diferència dels professionals que viuen de la seva feina, les grans fortunes empresari-

als estan ben connectades i ben organitzades, amb l'Institut de la Empresa Familiar com a força de xoc. No és just demonitzar-les pel fet que actuïn en defensa dels seus interessos. Tots els ciutadans ho fem en la mesura de les nostres possibilitats i capacitat d'acció col·lectiva. La culpa és dels legisladors i dels governants, que no s'atreveixen a enfrontar-se amb els més poderosos i repartir la càrrega fiscal de manera més justa. El tracte rebut pel rei emèrit o la família Botín per part d'Hisenda són una manifestació *prima facie* d'aquest servilisme.

2) La hipocresia dels partits d'esquerra en aquest tema no té límit. Amb els impostos de patrimoni, successions i a les grans fortunes han fet bandera del seu suposat progressisme, tot i que el blindatge de les grans fortunes (fins i tot en l'impost que porta el seu nom!) faci difícil imaginar impostos més solidaris. En el cas de l'extrema esquerra, m'atreveixo a conjecturar que el problema, més que d'hipocresia, és d'ignorància. Una ignorància que s'estén al gruix de la ciutadania. Perquè no hi ha cap dubte que aquest és un tema tabú, ningú en vol parlar i, per ter tant, el ciutadà del carrer el desconeix. Per contra, se'ls fa creure contínuament que "els rics incompleixen les seves obligacions fiscals".

3) La posició de CiU i després Junts sobre aquesta qüestió no

pot haver estat més confusa i erràtica al llarg dels anys. No han dubtat en votar pujades d'impostos per disposar de més ingressos quan han estat al govern, sabedors que no afectarien "els que manen de debò." D'altra banda, van fer caure el govern Aragonès amb l'exigència d'eliminar l'impost de successions (i per què no patrimoni? Ves a saber), però, en canvi, no aprofiten una majoria al Congrés que faria possible eliminar aquests impostos si realment ho consideren una prioritat. No hi ha qui els entengui.

4) L'únic partit que ha mantingut una política coherent en aquesta qüestió és el PP, que a les comunitats on governa, liderades per Madrid, ha bonificat els impostos de patrimoni i successions i ha reduït la diferència en el tipus de gravamen entre rendes de treball i rendes del capital. De fet, a Madrid la Malena pagaria més impostos que el Maurici, 2.000 euros a l'any aproximadament. Hi ha algú que em pugui explicar per què el fet que a Catalunya el Maurici pagui en impostos, any rere any, 44.000 euros més que la Malena ens fa més progressistes?

5) Si no canvia el règim fiscal, aviat els únics treballadors qualificats amb rendes altes que quedin a Catalunya seran (1) gent que per circumstàncies personals no tinguin mobilitat, (2) cràpules sense estalvis per expropiar o (3) burros. —

Goethe-Institut Barcelona

ALEMANY

CURSOS PRESENCIALS

PRIMAVERA 2025

GOETHE INSTITUT